

YARAT Müasir İncəsənət Mərkəzində “Müqavimət haqqında 300 söz” və “Kiçik yalanlar” adlı sərgilər açılıb

İyunun 9-da YARAT Müasir İncəsənət Mərkəzində “Müqavimət haqqında 300 söz” və “Kiçik yalanlar” adlı sərgilər açılıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, açılış mərasimindən əvvəl keçirilən mətbuat konfransında YARAT Müasir İncəsənət Məkanının bədii rəhbəri Byörn Geldhof, baş kuratoru Suad Qarayeva, əsərləri nümayiş etdirilən rəssamlardan biri olan danimarkalı Soren Tilo Funder sərgi haqqında geniş məlumat veriblər.

Byörn Geldhof bildirib ki, bu, 2016-cı ildə YARAT Müasir İncəsənət Mərkəzində açılan ilk sərgilərdir. O deyib: “Hamımız bilirik ki, bu il iqtisadi cəhətdən Azərbaycan və burada əyləşənlərin çoxu üçün o qədər də asan olmadı. Lakin çətinliklə qarşılaşmaq bizim üçün böyümək və inkişaf etmək deməkdir. Bu il üçün deyə bilərik ki, YARAT, həqiqətən də, dəyişib. Mən bu çətin ildə YARAT-ın nailiyyətləri ilə qürur duyuram. Bu bizə auditoriyamızı genişləndirməyə, daha çox insanları tədbirlərimizə cəlb etməyə imkan yaradır. 2016-cı ilin ilk dörd ayı ərzində təxminən 12 min nəfər tədbirlərimizə cəlb edilib. Çox maraqlı və qürurverici haldır ki, bu insanların əksəriyyəti məhz təhsil layihələri tərəfindən cəlb edilib. Bu o deməkdir ki, bizim izləyicilərimiz və qonaqlar Mərkəzə təkcə baxmaq deyil, həm də təhsil proqramlarına və mədəniyyət haqqında müzakirələrə qoşulmaq üçün gəlirlər. YARAT-

YARAT Müasir İncəsənət Məkanının baş kuratoru Suad Qarayeva “Müqavimət haqqında 300 söz” sərgisi haqqında geniş məlumat verib. O deyib: “Bu konseptual sərginin mövzusu iki cür müqavimətin mövcudluğundan irəli gəlir. Müqavimət daxili və ictimai olur. Müqavimət üçün insanın heç də partizan olması vacib deyil. Müqavimət gündəlik həyatımızın prosesidir və vətəndaş cəmiyyəti quruluşunda sosial vəzifə daşıyır. Burada təqdim edilmiş işlər 7 gənc rəssamın (Fərhad Fərzəliyev, İlkin Hüseynov, Sitərə İbrahimova, Aida Mahmudova, Elturan Məmmədov, Habib Saher, Zəmir Süleymanov) əsərləridir. Onlar sanki ölkənin gənclərinin düşüncələrini, fikirlərini, əsas mövzularını araşdırıb sərgidə nümayiş etdirirlər. Bu mövzulardan gender münasibətləri, stereotiplərin dəyişməsi, mentalitetin inkişaf etdirilməsi və sosial-siyasi qeyri-sabitliyi qeyd etmək olar. Yeddi gənc rəssam fikirlərini öz əsərlərində təcəssüm etdirirlər. Lakin sərgi bununla bitmir. Biz Azərbaycan Dövlət Rəsm Qalereyasına öz minnətdarlığımızı bildiririk. Çünki onlar bizə Azərbaycanın 60-cı illər rəssamlarının əksəriyyəti nümayiş etdirilməyən əsərlərini təqdim ediblər. Bunlar 7 modern incəsənət ustaları Ənvər Əsgərov, Böyükağa Mirzəzadə, Toğrul Nərimanbəyov, Tələt Şixəliyev, Rəsim Babayev, Eldar Ağamalov və Tahir Salahovun əsərləri-

kanının bədii rəhbəri Byörn Geldhof çıxış edərək sərginin təşkilində əməyi olan hər kəsə təşəkkürünü bildirib.

“Müqavimət haqqında 300 söz” sərgisində gənc rəssamların təqdim etdikləri əsərlərdə həm bugünkü Azərbaycan cəmiyyətinin bütövlükdə apardığı, həm də vətəndaşlarımızın fərdi surətdə üzleşdiyi mübarizələr tədqiq olunur. Rəssamlar özlərinin də məxsus olduqları gənc nəslin səsləndirədiyi fikirləri iqtisadi qeyri-sabitlik və geosiyasi iğtişaşlar zamanından keçirib yeni kapitalizm və sosial məlumatlılıq əsrinə çatdırırlar. Nümayiş etdirilən yeni əsərlər XX əsrin 60-cı illərinin rəssamları tərəfindən yaradılmış köhnə əsərlərə üz tutur, onlarla söhbətləşir. Əksəriyyəti indiyə qədər incəsənət əsərləri sovet dövründə meydana gəlmiş müqaviməti - sosialist realizminə və təbliğat incəsənətinə zidd çıxmağı əks etdirir. Modern incəsənət ustaları indi də yeni nəsillə ölkə rəssamlarının ilham mənbəyini və etibarlı bünövrəsini təşkil edirlər.

Sitərə İbrahimova və Fərhad Fərzəliyev özlərinin “Reflektor” (2016) və “Gör nə yeyib-içməli yerdirlər” (2016) adlı videoəsərlərində istehza və yumor vasitəsilə gender məsələlərinə aid ən çox yayılmış stereotipləri dağıdırlar. Buna bənzər bir inad - azadlığa yol açmaq cəhdi Tələt Şixəliyevin “Gənc oğlanın portreti” (1961) adlı non-konformist rəngkarlıq tablosunda ifadə olunub. Bu işlərin qarşısında Tahir Salahovun “Analar itaət” (1986) adlı əsərindəki sakitlik onların tam əksi kimi görünür. Həmin tabloda ifadəsini tapmış zamanın ötüb-keçməsi Habib Saherin “Qodonu gözləyərkən” (2016) adlı əsərində davam etdirilir, təsviri sənətin tarixi istinadları vasitəsilə ənənəvi dünyagörüşünün tədricən dağılmasına xidmət etməyə başlayır.

Müqavimətin fenomenal təzahürünü Aida Mahmudovanın “Adsız” adlı əsərində görmək olar. Əsasən, tənzip parçasından hazırlanmış onun bu yeni əsəri fərdi mübarizənin elə cismani ifadəsidir ki, nəhəng nisbi ölçüsünə görə yerləşdiyi məkanı doldurması vasitəsilə seyrçilərlə paylaşmış olur. İfrat cisimliliyinə görə bu installyasiya Rəsim Babayevin “Torpaq neft ilə zəngindir” (1976) adlı ekspressionist əsəri ilə səsləşir.

Şəxsi ruhi-mənəvi aləminin ictimai-siyasi gerçəkliyə necə çevrilməsi Ənvər Əsgərovun “Üfüqdə yox olanlar” (1985) adlı rəngkarlıq tablosunda özünü büruzə verib. İctimai məkanların müasir quruluşuna dair yanaşmalar İlkin Hüseynovun “Müvəqqəti narahatçılığa görə üzr istəyirik” (2016) adlı fotoişlərində təqdim olunaraq, uzunmüddətli keçid dövrünü yaşayan şəhə-

rin və cəmiyyətin fəsad üzünü nümayiş etdirir. Zəmir Süleymanovun “İddia” (2016) adlı əsərində araşdırılan ideoloji mübarizədə Bakının memarlığında nəzərə çarpan yeni əlamətlər əks etdirilir.

Sərginin tamamlayıcı nöqtəsi olaraq, burada Azərbaycanın 1991-ci ildə dövlət müstəqilliyini əldə etdiyi vaxtdan ölkəmizin siyasi gerçəkliyini müəyyənləşdirən münafişəni ifadə edən məlum qara dağlar obrazı yerləşdirilib. Dağlıq Qarabağ ərazisində populyar mahnıların təsadüfi seçimi yolu ilə toplanmış 20 musiqi parçasının sədaları Elturan Məmmədovun “Adsız yüksəkliklər” (2016) adlı əsərinin təsirini bir az da gücləndirir. Əsər, Böyükağa Mirzəzadənin sülhə çağırış səsləndirən “1945” adlı tablosu (1976) ilə ziddiyyətli tərzdə yan-yan yerləşdirilib. Ustadın modern incəsənətə aid həmin şah əsəri “NET” (“YOX”) kəlməsi ilə müqavimətin əbədi formasını nümayiş etdirir.

Sərgidə nümayiş olunan modern incəsənət rəssamlarının əsərləri Azərbaycan Dövlət Rəsm Qalereyası tərəfindən təqdim olunub.

“Kiçik yalanlar” adlı sərgidə David Klaerbout (Belçika) və Soren Tilo Funderin (Danimarka) videoəsərləri təqdim edilib.

Bu sərgi iki rəssamın seçilmiş əsərləri vasitəsilə insanın fiziki reallıq həddlərini işıqlandırır, həmin reallığın təzahürlərində sosial müəmmalları təqdim etmək imkanlarını nümayiş etdirir.

Altı əsərin söhbətinə bənzəyən sərginin üç eksponatı qırılmaz bir dövrə yaraşır. David Klaerboutun “Nəfəs alan quş” (Breathing Bird) (2012) adlı əsərinin poetik obrazı seyrçini xaincəsinə yanıdır və çaşdırır. Bu kiçik ölçülü əsərin qarşısında isə işdən qayıdarkən

döyüş yeri kimi tarixdə qalan Verden çölüdür. Bu əsərlər zamanın və yaddaşın nəhayətsiz və silinməz olduğu barədə düşüncələr oyadır, seyrçilərin siyasi cəhətdən məlumatlı olmasını da artırır.

Sərgi məkanında ardıcıl təqdim olunan digər üç əsər isə dini inanclara toxunaraq seyrçidə tarixlə bağlı hisslər oyadır. Tarixi əhvalatları nəql etmək üçün Soren Tilo Funder öz işlərində kinematograf üsullarına müraciət edir. Onun “Kosmonavt (burada -yuxarıda heç bir Tanrı görmürəm)” (The Cosmonaut (I don't see any God up here)) (2013) adlı əsəri saxta kollektiv quruluşunun vizual təzahürlərini təqdim edərək, şüurlu surətdə onları dağıdır. “Yoldan sapmaq (sən orada-yuxarıda öləcəksən)” (Swerve (You're Gonna Die Up There)) (2016) adlı əsərində həmin taktika daha mürəkkəb formada təbiiq olunur. Bu əsərdə Funderin söylədiyi əhvalatın arxa planında texniki mexanizmlər durur, üstəlik, populyar stereotiplər əlavə olunur, kino tarixi də cəlb edilir. Nəticə etibarilə müəyyən qondarma qəhrəmanlar və tarixçələr yaratmaq naminə daim işlənən xoşniyyətli yalanlar həqiqət kimi qələmə verilirsə də, Funderin əsərləri bunların ağı yalan olmasını sezməyə seyrçini məcbur edir.

Funderdən tam fərqli olaraq, David Klaerbout özünün “Səyahət 1996-2013” (Travel 1996-2013) adlı əsərində genişlənilərən illüziyalara seyrçini “udmaq” şəraitini yaradır. On ildən artıq müddətdə başa gələn bu əsər durmadan qalınlaşıb-seyrəkləşən bir meşəliyin rəqəmsal rekonstruksiyasıdır. Seyrçi meşəlik obrazlarına tamamilə uyuşur, lakin birdən-birə bu hisslər amansızcası-

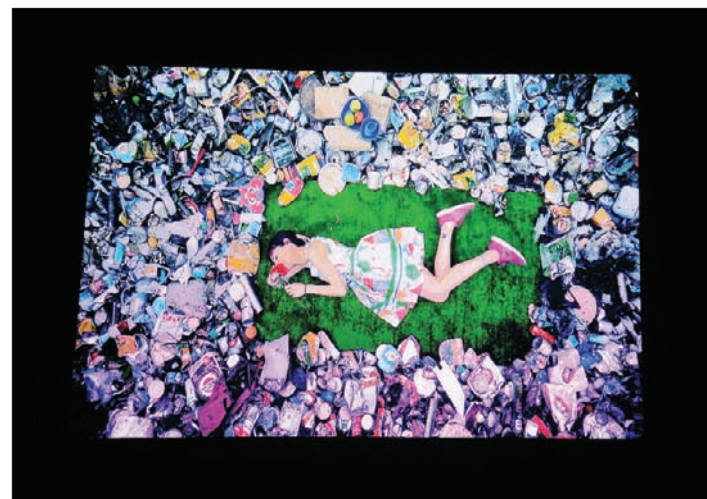

ın əsas məqsədlərdən biri də məhz budur. Biz insanlarla danışmaq istəyirik. YARAT-ın bugünkü fəaliyyəti və nailiyyətləri, əlbəttə ki, onun komandasının uğurudur. Bu məğrur komanda çətinliklərə rəğmən məqsədlərimizə çatmaqda bizə kömək etdi. Deməli, bizim sıralarımız genişlənir. Bu aydan etibarən biz yeni 30 art-təcrübə proqramına qoşulan gənclərlə işləyəcəyik. Onlar da insanlarla ünsiyyət qurmaqda bizə kömək edəcəklər. Bu gənclər sərgi salonlarında olacaq və bütün qonaqlarla bilavasitə ünsiyyətdə olacaqlar. “Müqavimət haqqında 300 söz” və “Kiçik yalanlar” adlı sərgilər isə bir növ dəvətdir. Bu, sərgiyə insanları cəlb etmək, onların təxəyyüllərini, bacarıqlarını inkişaf etdirmək və müzakirələr aparmaq üçün vacibdir.”

dir. Bu rəssamlar sovet dövrünün sosialist realizminə qarşı mübarizənin daimi nümayəndələridir.”

Soren Tilo Funder bildirib ki, “Kiçik yalanlar” xoş niyyətlər naminə işlənən yalanlar, uydurma tarixçələr və məyusluq aləminə bir səyahətdir. Bu sərgi XX əsrin iki ən böyük siyasi “həqiqət”ini - addımbaşı səslənən yalanlara, saxta qəhrəman obrazlarına və qondarma metaforalara müraciət edən iki siyasi təcrübəni qarşı-qarşıya çıxarıb toqquşdurur. Kiçik yalanlar gündəlik həyatımızdan bəhs edir, sosial-siyasi gerçəkliyi necə dərk etməyimizi göstərir, tarixi məlumatımızı genişləndirir.

Sərginin açılış mərasimində rəsmi şəxslər, mədəniyyət və incəsənət xadimləri iştirak ediblər. YARAT Müasir İncəsənət Mə-

leysan yağışa düşmüş neftçilər (Nigeriya, “Shell” şirkəti) adlı monumental əsər yerləşir (Oil Workers (from the Shell company of Nigeria) returning home from work, caught in torrential rain (2013)). Bu əsər adamı laqeyd qoymuş kimi olsa da, gözünü çəkməyə qoymur - xüsusi səhnə mizanını ilə seyrçini tələyə salır. O, neft sərvətlərinə əsaslanan iqtisadi gerçəkliyi və əhalinin bununla bağlı sosial ümidlərini sual altına alır. “Neftçilər”dəki ətalətlə üz-büz Soren Tilo Funderin kortəbii həyat enerjisi ilə dolu “Məhz bu an (Antuan)” (In This Very Moment (Antoine)) (2014) adlı əsərini görmək olar. Burada gənc bir oğlan ayağına diyircəkli konki keçirib ehtirasla rəqs edir, məkan isə Birinci Dünya Müharibəsinin şiddətli

na dağılır: kamera geriye çəkilərək “meşəliyin” sırf sub-şəhər mənzərəsi olduğunu ortaya çıxarır. Burada təqdimat məğzi belədir: birmənalı yaşama mütləq xəyanətlə üzleşəcək.

Kiçik yalanlar adamı heyran da qoyur, meşəyü da edir; bizim özünütdədiq ehtiyacımızdan doğur, insani zəifliklərimizi isə üzə çıxarır. Bu sərgi hisslərimizə səslənir, gündəlik həyatımızda saxta anlayışlar cəmiyyətinin xoşniyyətli yalanlarını sezməyə bizi təşviq edir.

Sərgilərin kuratorları Suad Qarayeva-Maleki və Byörn Geldhofdur.

Sərgi “Vidi-Square” şirkəti tərəfindən dəstəklənir və oktyabrın 9-dək davam edəcək.